

Народна скупштина Републике Србије усвојила је у октобру 2010. године Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији (Закон о пореском поступку и администрацији). То је био први српски закон који је у свом образложењу имао и "Изјаву о усклађености са прописима Европске уније". Са друге стране, у образложењу Закона о пореском поступку и администрацији се наводи да фискална правила имају дугу историју и да 80 земаља примењује своја национална правила у овој области. Већ из ових дефиниција је јасно да је Закон о пореском поступку и администрацији контрадикторан у својој суштини. Или, да је у супротности са реалном праксом која постоји у ЕУ. Тачније Аки комунитер (или право ЕУ) скоро и да не регулише пореску политику на нивоу ЕУ. Зато се може тврдити да је, потпуно непримерено (и у супротности са праксом у ЕУ) да управо закон који регулише порезе у Србији садржи некакву свечану "Изјаву о усклађености са прописима Европске уније". Или, као да у главама оних који данас воде Србију постоје две ЕУ. Једна виртуелна и она стварна коју очигледно не познају.

Као што наводе признати експерти у области Аки комунитера, чланице ЕУ се не одричу суверености у пореској области.

На овакав запањујући утисак указују и следеће чињенице. Као што наводе признати експерти у области Аки комунитера, [\[1\]](#) чланице ЕУ се не одричу суверености у пореској области. Или, док српске власти под утицајем ММФ и Брисела доносе порески закон који ће ограничити фискалну сувереност земље, у западној Европи и САД су вековима управо због пореза вођени ратови (или су падале владе). На пример, холандске покрајине су због пореза започеле рат са Шпанијом, познати Закон о чају је довео до америчке револуције („Бостонска чајанка“). Такође, Швајцарци су повели свој рат за независност због пореза а влада Маргарет Тачер је пала када је 15 милиона Британаца одбило да плати порез. Исто тако, основни извори Аки комунитера, као што је Римски уговор ЕЗ, имају тек неколико чланова о порезима. Такође, чак ни после скоро 60 година од оснивања ЕЗ нема јединствене стопе на доходак предузећа (постоји само споразум ЕУ о арбитражи који треба да елиминише двоструко опорезивање). Чињеница је и да после скоро 60 година од оснивања ЕЗ нема ни јединственог пореза на нивоу ЕУ у вези са личним дохотком. Коначно, не постоје чак ни јединствене стопе ПДВ-а на нивоу ЕУ. Дакле, у ЕУ, као што то пише познати експерт за Аки комунитер проф. др Мирослав Н. Јовановић: „Веома је мало урађено на плану пореског приближавања“ јер се због политичких разлога чланице ЕУ не могу усагласити у овој области

[\[2\]](#)

. Тачније, земље ЕУ љубоморно чувају своје порезе и никакве европске интеграције нису

суштински успеле у овој области за последњих 60 година. Та чињеница показује и да је мит о некаквом слободном европском тржишту и европској наднационалној држави у доброј мери лажан. Ако није тако, онда би цене истих типова и марки аутомобила требале да буду једнаке у свим земљама ЕУ.

Да јединствена пореска политика ЕУ постоји само у главама српских власти, показује и следећи пример. У новембру 2010. године министри финансија ЕУ и Европски парламент нису успели да постигну договор о буџету за 2011. јер су се водеће земље одупирале увођењу нових пореза за грађане на нивоу ЕУ. Председник буџетског одбора ЕП Ален Ламаспур је чак изнео и да је 10 држава ЕУ одбило да преговара о захтевима ЕП за додатно опорезивање. [3] Међу тим државама су и државе као што су Велика Британија, Холандија Данска, Финска, Шведска. Такође, Ангела Меркер, која предводи најважнију земљу ЕУ, одбацила је и саму идеју о додатном опорезивању авио-превозника, финансијског и енергетског сектора у корист буџета ЕУ. Дакле, нема ни говора о некаквој заједничкој пореској политици на нивоу ЕУ. Али, изгледа да у Србији некако треба оправдати фраза да ЕУ нема алтернативу и да је у ЕУ све идеално и најбоље. Посебно је та намера уочљива у другом пасусу образложења Закона о пореском поступку и администрацији. У том пасусу се наглашава да је сврха закона „јачање фискалне дисциплине и фискалне одговорности“. Затим се у образложењу закона критикују велика јавна потрошња у Србији и пореске олакшице.

Земље ЕУ љубоморно чувају своје порезе и никакве европске интеграције нису суштински успеле у овој области за последњих 60 година. Та чињеница показује и да је мит о некаквом слободном европском тржишту и европској наднационалној држави у доброј мери лажан.

Међутим, у Закону о пореском поступку и администрацији нема ни речи о томе су да су пореске олакшице дате највише управо фирмама из ЕУ (пример Фијата је најпознатији). Штавише, у члану 13 Закона о пореском поступку и администрацији се омогућава министру да одложи плаћање пореског дуга по свом нахођењу. Није тешко замислити такву ситуацију када се ради о фирмама из ЕУ које раде на територији Србије. Да не би било никаквих нејасноћа (и непријатности) по фирме из ЕУ, у члану 28 Закона о пореском поступку и администрацији се омогућава да се оне и потпуно ослободе плаћања пореза приликом преузимања неког српског предузећа: „Влада може, на предлог министра, донети одлуку о делимичном отпису пореза пореског обвезника код којег је промењена власничка структура“. Скандалозно али истинито. Тај члан 28 уједно и показује и праву сврху „европског“ Закона о пореском поступку и администрацији. Сврха је ослобађање од плаћања пореза за фирме из ЕУ. И све то у тренутку када је Србија у великој економској кризи .

Такође, уместо да се фокусирају ка онима који су привилеговани у вези са плаћањем пореза (или ка фирмама из ЕУ), власти у Закону о пореском поступку и администрацији испуњавају налоге ММФ. И све то, зарад нереалних правила о буџетском дефициту и јавном дугу које нико, фактички, и не поштује у ЕУ. Тачније, у образложењу Закона о пореском поступку и администрацији се наводи да се он доноси по хитном поступку због „обавеза према ММФ-у“ (дакле због смањивања буџетског дефицита) и да је његов циљ „смањење јавних расхода“ (опет због буџетског дефицита). Такође, у образложењу Закон о пореском поступку и администрацији се помињу чак и „Мастрихтиски критеријуми“, а министарка који је бранила закон у Народној скупштини је говорила и о Пакту стабилности.

Дакле, нема ни говора о некаквој заједничкој пореској политици на нивоу ЕУ. Али, изгледа да у Србији некако треба оправдати фраза да ЕУ нема алтернативу и да је у ЕУ све идеално и најбоље.

Са друге стране, за разлику од ових нереалних фраза у Закону о пореском поступку и администрацији, у САД се очекује управо повећање буџетског дефицита на скоро невероватних 9,2% БДП-а (штампарија ФЕД-а већ ради пуном паром јер треба убризгати и додатних 600 милијарди долара у америчку привреду). Такође, још у 2003. години водеће земље ЕУ Немачка и Француска су пробиле границу из Пакта стабилности од 3% буџетског дефицита (и никада нису кажњене због тога). Исто тако, јавни дуг Италије и Белгије је био већи 100% БДП-а и то пре ступања ових држава у еврозону. У том контексту бахатог и очигледног непоштовања правила из Пакта стабилности Романо Проди, бивши председник Европске комисије, био је тако искрен да је чак 17. 10. 2002. године изјавио: „Пакт стабилности је глупа идеја као и све друге одлуке које су круте“.

Али, оне „европске“ идеје које Романо Проди назива глупим и крутим се без проблема примењују у Србији. Да ли су оне само оправдање за изабљивање српских грађана које се крије иза члана 28 Закон о пореском поступку и администрацији, или стварно у њих верују српске власти, није више толико ни важно. Важан је њихов лош учинак на српску економију и друштво. Те чињенице се не могу сакрити иза свечане и патетичне „Изјаве о усклађености са прописима Европске уније“ која се први пут појавила у Србији у Закону о пореском поступку и администрацији.

[1] Мирослав Н. Јовановић , аутор књиге *Европска економска интеграција* Економски факултет у Београду, Београд, 2006.

[2] Исто, стр. 138–198.

[3] В. Јокановић, *Политика*, 13.11.2010.